

Patvirtinta 2014 m. rugsėjo 9 d. UAB DNB investicijų valdymas valdybos sprendimu Nr. 175, Nr. PF-S05-K003-042 (001), įsigaliojo 2014 m. lapkričio 20 d.
Pakeitimas Nr. PF-S05-K003-042 (002), patvirtinta 2016 m. vasario 29 d. UAB DNB investicijų valdymas valdybos sprendimu Nr.196, įsigaliojo 2016 m. balandžio 21 d.
Pakeitimas Nr. PF-S05-K003-042 (003), patvirtinta 2017 m. liepos 28 d. UAB DNB investicijų valdymas valdybos sprendimu Nr.212, įsigaliojo 2017 m. spalio 4 d.
Pakeitimas Nr. PF-S05-K003-042 (004), patvirtinta 2018 m. sausio 30 d. Luminor investicijų valdymas UAB valdybos sprendimu Nr.216, įsigaliojo 2018 m. kovo 21 d.
Pakeitimas Nr. PF-S05-K003-042 (005), patvirtinta 2018 m. spalio 18 d. Luminor investicijų valdymas UAB valdybos sprendimu Nr. 228, įsigaliojo 2019 m. sausio 2 d.
Atnaujinimas, patvirtinta 2019 m. liepos 17 d. Luminor investicijų valdymas UAB valdybos sprendimu Nr. 241, įsigaliojo 2019 m. liepos 18 d.

PAPILDOMO SAVANORIŠKO PENSIJŲ KAUPIMO FONDO „LUMINOR PENSIJA DARBUOTOJUI 2 PLIUS“ TAISYKLĖS

Pagrindinės sąvokos

Pensijų fondas – papildomo savanoriško pensijų kaupimo fondas „LUMINOR PENSIJA DARBUOTOJUI 2 PLIUS“ – skirtas fiziniams asmenims, savanoriškai kaupiantiems pensijas bei mokantiems pensijų įmokas į pensijų fondą, bendrosios dalinės nuosavybės teise priklausantis Pensijų turtas, kurio valdymas perduotas Valdymo įmonei ir kuris investuojamas pagal Taisykles.

Valdymo įmonė – Luminor investicijų valdymas UAB, buveinės adresas Konstitucijos pr. 21A, Vilnius.

Taisyklės – šios Pensijų fondo taisyklės, kurios yra sudedamoji Pensijų kaupimo sutarties dalis.

Pensijų kaupimo sutartis – sutartis tarp Valdymo įmonės ir Dalyvio dėl pensijų įmokų kaupimo Pensijų fonde.

Įmokų mokėtojas – Dalyvis, jo darbdavys ar trečiasis asmuo, mokantis pensijų įmokas ar jų dalį.

Dalyvis – asmuo, su kuriuo ir kurio naudai yra sudaryta Pensijų kaupimo sutartis ir kurio vardu yra atidaryta asmeninė Pensijų sąskaita.

Pensijų sąskaita – pagal Pensijų kaupimo sutartį atidaryta asmeninė Dalyvio sąskaita, į kurią šio Dalyvio vardu įrašomi jam tenkantys Pensijų fondo vienetai.

Pensijų fondo vienetas – Dalyviui priklausančios Pensijų turto vertės sąlyginis matas.

Pensijų turtas – už pensijų įmokas įsigyto turto (įskaitant laikinai neinvestuotą šių lėšų dalį) bei investicijų pajamų (sąnaudų), gautų iš šio turto (lėšų), suma. Pensijų turtas saugomas viename depozitoriume.

Depozitoriumas – Luminor Bank AS, juridinio asmens kodas 11315936, registracijos adresas Liivalaia tn 45, Talinas 10145, Estijos Respublika, veikiantis per Luminor Bank AS Lietuvos skyrių, juridinio asmens kodas 304870069, buveinės adresas Konstitucijos pr. 21A, 03601, Vilnius, Lietuvos Respublika, banko licencija Nr. 10, išduota Lietuvos banko 1993 m. vasario 24.

Pensijų anuitetas – buvusiam Dalyviui iki gyvos galvos mokama periodinė pensijų išmoka, kurios visa išmokėjimo rizika tenka išmokų mokėtojui – gyvybės draudimo įmonei.

Verslo apskaitos standartai – Lietuvos Respublikos apskaitos instituto parengti ir patvirtinti apskaitos principai ir taisyklės, skirti ribotos civilinės atsakomybės juridiniams asmenims, savo veikla siekiantiems pelno.

Pensijų fondo lyginamasis indeksas – Valdymo įmonės pasirinktas rodiklis, su kurio reikšmės kitimu lyginama Pensijų fondo investicijų grąža.

1. Įstojimas į Pensijų fondą. Dalyvavimo Pensijų fonde baigties atvejai

1.1. Pensijų kaupimo sutartis įsigalioja ir asmuo, su kuriuo buvo sudaryta Pensijų kaupimo sutartis, įstoja į Pensijų fondą (tampa Dalyviu) nuo pirmosios įmokos įmokėjimo į Pensijų sąskaitą.

1.2. Kai asmuo, su kuriuo yra sudaryta Pensijų kaupimo sutartis, įmoka pirmąją įmoką į Pensijų fondo surenkamąją sąskaitą, Valdymo įmonė atidaro to asmens vardu Pensijų sąskaitą ir užskaito į Pensijų fondo surenkamąją sąskaitą įmokėtą įmoką į Pensijų sąskaitą.

1.3. Dalyvavimas Pensijų fonde baigiasi šiais atvejais:

1.3.1. Dalyviui perėjus į kitą pensijų fondą;

1.3.2. Dalyviui nutraukus Pensijų kaupimo sutartį, nepereinant į kitą pensijų fondą;

1.3.3. Valdymo įmonei įvykdžius savo įsipareigojimus Dalyviui;

1.3.4. Dalyviui mirus;

1.3.5. panaikinus Pensijų fondą;

1.3.6. Pensijų fondą prijungus prie kito arba sujungus su kitu pensijų fondu.

1.4. Pensijų įmokų mokėjimo sustabdymas ar nutraukimas nėra pagrindas, dėl kurio baigiasi dalyvavimas Pensijų fonde. Šiuo atveju Dalyviui priklausanti Pensijų turto dalis toliau investuojama.

2. Pensijų įmokos. Pensijų įmokų mokėjimo tvarka

2.1. Pensijų įmokos įmokamos į Pensijų kaupimo sutartyje nurodytą sąskaitą. Pensijų įmokos gali būti periodinės pensijų įmokos arba neperiodinės pensijų įmokos.

2.2. Valdymo įmonės valdyba nustato minimalius pensijų įmokų dydžius. Mokamos pensijų įmokos negali būti mažesnės negu nustatyti minimalūs pensijų įmokų dydžiai. Gautos mažesnės įmokos negu nustatyti minimalūs pensijų įmokų dydžiai gražinamos Dalyviui. Galiojantys minimalūs pensijų įmokų dydžiai skelbiami tinklapyje www.luminor.lt.

2.3. Valdymo įmonės valdybai pakeitus minimalius pensijų įmokų dydžius, Dalyviai apie pakeistus minimalius pensijų įmokų dydžius informuojami Dalyvio pasirinktu būdu Taisyklių 11.6 punkte nustatyta tvarka, ne vėliau negu prieš 20 dienų iki naujų minimalių pensijų įmokų dydžių įsigaliojimo dienos. Valdymo įmonei padidinus minimalių įmokų dydžius, Dalyvis turi teisę per 1 mėnesį nuo naujų minimalių pensijų įmokų dydžių įsigaliojimo dienos nutraukti Pensijų kaupimo sutartį arba pereiti į kitą Dalyvio pasirinktą Valdymo įmonės ar kitos valdymo įmonės valdomą pensijų fondą nedarant jokių atskaitymų.

2.4. Pensijų įmokų mokėjimo sustabdymas ar nutraukimas negali būti pagrindas nutraukti Pensijų kaupimo sutartį ar apriboti Dalyvio nuosavybės teisę į Pensijų turtą.

2.5. Kai pensijų įmokas moka ne pats Dalyvis, pensijų įmokos tampa Dalyvio nuosavybe nuo to momento, kai į Pensijų fondo vienetus konvertuotos pensijų įmokos įrašomos į Dalyvio Pensijų sąskaitą.

3. Dalyvių teisės ir pareigos

3.1. Dalyvis turi teisę:

3.1.1. nutraukti Pensijų kaupimo sutartį su Valdymo įmone Taisyklėse ir teisės aktuose nustatytais pagrindais šiose Taisyklėse nustatyta tvarka ir sąlygomis;

3.1.2. gauti su Valdymo įmonės veikla susijusią informaciją;

3.1.3. gauti iš Valdymo įmonės informaciją apie jo Pensijų sąskaitoje įrašytus Pensijų fondo vienetus ir jų vertę, lėšų investavimo strategiją ir pagal ją gautą investicinę grąžą, taip pat Valdymo įmonės, Pensijų fondo auditoriaus išvadą ir kitą teisės aktų nustatytą informaciją;

3.1.4. gauti teisės aktų nustatytas pensijų išmokas pagal savo vardu sukaupto Pensijų turto dydį;

3.1.5. teisės aktų nustatyta tvarka nukelti pensijų išmokų mokėjimo pradžią;

3.1.6. testamentu palikti jam priklausančią Pensijų turto dalį;

3.1.7. per Valdymo įmonės nustatytą terminą, kuris negali būti trumpesnis kaip 1 mėnuo nuo Taisyklių 17.5 punkte nurodyto pranešimo gavimo dienos, nutraukti Pensijų kaupimo sutartį, kai tokia teisė numatyta teisės aktuose, arba pereiti į kitą Dalyvio pasirinktą Valdymo įmonės ar kitos valdymo įmonės valdomą pensijų fondą nedarant jokių atskaitymų, jeigu Valdymo įmonė daro esminius Pensijų fondo taisyklių pakeitimus.

3.2. Dalyvis privalo:

3.2.1. pasirinkti pensijų išmokų būdą;

3.2.2. per 30 dienų raštu arba internetinės bankininkystės priemonėmis, o taip pat ir Dalyvio Sutartyje Bankui pateiktu Dalyvio elektroninio pašto adresu, Valdymo įmonei pranešti apie savo vardo, pavardės, gyvenamosios vietos adresu, elektroninio pašto adresu pasikeitimą.

3.3. Dalyvis turi ir kitas teisės aktuose, šiose Taisyklėse bei Pensijų kaupimo sutartyje numatytas teises ir pareigas.

3.4. Dalyviai turi Taisyklių 3.1-3.3 punktuose numatytas teises bei pareigas ir tuo atveju, kai pensijų įmokas Dalyvio vardu ir jo naudai moka, ne pats Dalyvis, o Įmokų mokėtojas, kuris nesutampa su Dalyviu.

3.5. Visi Pensijų fondo Dalyviai dalyvauja Pensijų fonde tapačiomis sąlygomis.

4. Valdymo įmonės teisės ir pareigos

4.1. Valdymo įmonė turi teisę:

4.1.1. valdyti, naudoti ir disponuoti Pensijų turtu patikėjimo teisės pagrindais;

4.1.2. nustatyti Dalyviams minimalius pensijų įmokų dydžius;

4.1.3. savo ir kitų naudai iš Pensijų turto daryti Taisyklių 10 straipsnyje nustatytus atskaitymus.

4.2. Valdymo įmonė privalo:

4.2.1. prieš sudarant pensijų išmokos sutartį pranešti Dalyviui apie būtinybę pasirinkti pensijų išmokos būdą;

4.2.2. prieš 3 mėnesius iki Dalyvis sukanka pensinį amžių kuris yra 5 metais mažesnis už nustatytą valstybinei socialinio draudimo senatvės pensijai gauti, suteikti jam išsamią informaciją apie galimybę gauti pensijų išmoką, pensijų išmokų pasirinkimo galimybes ir teisę nukelti išmokos mokėjimo pradžią.

4.2.3. sąžiningai, teisingai ir profesionaliai veikti geriausiomis Pensijų fondui ir jo Dalyviams sąlygomis bei jų interesais ir užtikrinti rinkos vientisumą;

4.2.4. Dalyviui atskleisti visą su juo susijusią ir jam reikalingą informaciją;

4.2.5. Pensijų turtą apskaityti atskirai nuo kito Valdymo įmonės turto ir kitų Valdymo įmonės valdomų pensijų fondų pensijų turto;

4.2.6. neskolinti, neįkeisti Pensijų turto, juo negarantuoti, nelaiduoti ar kitu būdu užtikrinti kitų asmenų įsipareigojimų;

4.2.7. sudaryti su Pensijų turtu tik teisės aktuose ir šiose Taisyklėse numatytus sandorius;

4.2.8. užtikrinti informacijos apie Pensijų sąskaitą slaptumą;

4.2.9. neriboti Dalyvio teisės pereiti į kitos valdymo įmonės valdomą pensijų fondą;

4.3. Valdymo įmonė turi ir kitas teisės aktuose bei šiose Taisyklėse numatytas teises ir pareigas.

5. Pensijų išmokų mokėjimo būdai, tvarka ir sąlygos

5.1. Dalyvis įgyja teisę į Pensijų išmoką, kai:

5.1.1. sulaukia pensinio amžiaus, kuris yra 5 metais mažesnis už nustatytą valstybinei socialinio draudimo senatvės pensijai gauti; arba

5.1.2. Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos yra pripažįstamas nedarbingu ar iš dalies darbingu.

5.2. Pensijų išmokų mokėjimo būdą pasirenka Dalyvis. Valdymo įmonė ne vėliau negu prieš sudarant pensijų išmokos sutartį pateikia Dalyviui išsamią informaciją apie pensijų išmokų pasirinkimo galimybes ir būtinybę pasirinkti pensijų išmokos mokėjimo būdą.

5.3. Pensijų išmokų mokėjimo būdai:

5.3.1. Valdymo įmonė nuperka Dalyviui Pensijų anuitetą Dalyvio pasirinktoje gyvybės draudimo įmonėje, vykdančioje gyvybės draudimo veiklą;

5.3.2. Valdymo įmonė išmoka vienkartinę pensijų išmoką, jeigu galiojantys LR teisės aktai nenustato tam papildomų apribojimų.

5.4. Jeigu pateikti dokumentai patvirtina Dalyvio teisę į pensijų išmoką, Valdymo įmonė su Dalyviu sudaro pensijų išmokos sutartį, kurioje nurodoma pensijų išmokos mokėjimo būdas ir terminai. Sudarius pensijų išmokos sutartį, Dalyviui priklausantis Pensijų turtas iki išmokėjimo lieka jo Pensijų sąskaitoje. Jeigu pensijų išmoka skiriama Pensijų anuiteto įsigijimui, tai ji pervedama gyvybės draudimo įmonei pensijų išmokos sutartyje nurodytą dieną, bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo pensijų išmokos sutarties sudarymo, su sąlyga, kad: (i) yra sudaryta Pensijų anuiteto sutartis ir (ii) Pensijų anuiteto sutartis yra pateikta Valdymo įmonei.

5.5. Sulaukęs pensinio amžiaus kuris yra 5 metais mažesnis už nustatytą valstybinei socialinio draudimo senatvės pensijai gauti, Dalyvis, ketindamas gauti pensijų išmoką, privalo dėl to raštu kreiptis į Valdymo įmonę ir pateikti asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą.

5.6. Dalyvis, Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pripažintas nedarbingu ar iš dalies darbingu, ketindamas gauti pensijų išmoką, privalo dėl to raštu kreiptis į Valdymo įmonę ir pateikti Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos išduotą pažymą.

5.7. Dalyvis, įgijęs teisę į pensijų išmoką, turi teisę nukelti pensijų išmokos mokėjimo pradžią. Šio termino nukėlimo laikotarpiu toks asmuo lieka Dalyviu. Jeigu Dalyvis raštu nesikreipia į Valdymo įmonę dėl pensijų išmokos mokėjimo, laikoma, kad Dalyvis pasinaudojo teise nukelti išmokos mokėjimo pradžią.

5.8. Pensijų išmokos turi būti pradėdamos mokėti ne vėliau kaip per 30 dienų nuo Dalyvio kreipimosi ir dokumentų, patvirtinančių Pensijų fondo Dalyvio teisę į pensijų išmokas, pateikimo Valdymo įmonei dienos.

6. Pensijų fondo grynujų aktyvų apskaičiavimo tvarka. Pensijų fondo vieneto vertės apskaičiavimo ir skelbimo tvarka

6.1. Pensijų fondo grynujų aktyvų vertė ir Pensijų fondo vieneto vertė skaičiuojama kiekvieną darbo dieną.

6.2. Pensijų fondo investicijų tikroji vertė skaičiuojama vadovaujantis Priežiūros institucijos ir Valdymo įmonės Valdybos patvirtintomis ir Pensijų turto vertės skaičiavimo metu galiojančiomis Grynujų aktyvų vertės skaičiavimo metodikomis (toliau – Metodika).

6.3. Aktyvai denominuoti užsienio valiuta perskaičiuojami į nacionalinę valiutą, laikantis Lietuvos banko nustatyto tos dienos oficialaus tos valiutos ir nacionalinės valiutos santykio. Nuo 2015 m. sausio 1 d. aktyvai denominuoti užsienio valiuta perskaičiuojami į bendrą Europos Sąjungos valiutą, laikantis Europos centrinio banko paskelbto tos valiutos ir bendros Europos sąjungos valiutos santykio, bei vadovaujantis Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo nuostatomis. Jei Europos centrinis bankas neskelbs tam tikros užsienio valiutos, aktyvai denominuoti tokia užsienio valiuta bus perskaičiuojami į bendrą Europos Sąjungos valiutą, laikantis Lietuvos banko nustatyto ir paskelbto santykio;

6.4. Pensijų fondo grynujų aktyvų vertė nustatoma iš Pensijų fondo turto rinkos vertės atėmus trumpalaikius ir ilgalaikius finansinius įsipareigojimus. Praėjusios darbo dienos apskaičiuota Pensijų fondo grynujų aktyvų vertė iki kitos darbo dienos 17.00 val. paskelbiama tinklalapyje www.luminor.lt.

6.5. Pensijų fondo vieneto vertė apskaičiuojama Pensijų fondo grynujų aktyvų vertę, apskaičiuotą pagal Metodiką, padalinus iš Pensijų fondo vieneto skaičiaus. Pradinė Pensijų fondo vieneto vertė – 0.2896 EUR. Praėjusios darbo dienos apskaičiuota Pensijų fondo vieneto vertė iki kitos darbo dienos 17.00 val. paskelbiama tinklalapyje www.luminor.lt.

6.6. Apskaičiuojant grynujų aktyvų vertę vadovujamasi tokiais principais:

6.6.1. Terminuoti indėliai bankuose vertinami pagal amortizuotos savikainos vertę;

6.6.2. Grynieji pinigai ir lėšos kredito įstaigose vertinami pagal nominalią vertę;

6.6.3. Skolos vertybinių popierių, kuriais prekiaujama reguliuojamose rinkose arba daugiašalėse prekybos sistemose tikroji vertė nustatoma pagal viešai paskelbtą vertinimo dieną informacinės duomenų bazės Bloomberg (BGN) (Bloomberg Generic Pricing) vidutinę (Mid) kainą. Jei BGN kaina nėra skelbiama, skolos vertybiniai popieriai vertinami pagal Metodikoje nustatytą tvarką;

6.6.4. Nuosavybės vertybiniai popieriai vertinami pagal Metodikoje nurodytos prioritetinės biržos Vertinimo dienos paskelbtą uždarymo kainą;

6.6.5. Kolektyvinio investavimo subjektų (investicinių fondų) vienetai, kuriais prekiaujama reguliuojamose rinkose arba daugiašalėse prekybos sistemose vertinami pagal paskutinę informacinės duomenų bazės Bloomberg viešai paskelbtą uždarymo kainą;

6.6.6. Apskaičiuojant grynujų aktyvų vertę priemonės (įskaitant ir išvestines finansines), kuriomis reguliuojamose rinkose neprekiuojama, vertinamos remiantis Metodika.

6.7. Įsipareigojimai skaičiuojami pagal Verslo apskaitos standartus.

6.8. Valdymo įmonės atskaitymai iš Pensijų fondo turto turi būti vertinami kaupimo principu.

6.9. Atskaitymai nuo Dalyvio vardu įmokėtų pensijų įmokų turi būti atliekami tą pačią dieną, kai Dalyvio įmokos buvo konvertuotos į Pensijų fondo vienetus.

7. Pensijų sąskaita ir Dalyviams priklausančių piniginių lėšų konvertavimas į Pensijų fondo vienetus

7.1. Kiekviena Pensijų sąskaita turi individualų sąskaitos numerį, kurį suteikia Valdymo įmonė.

7.2. Pensijų sąskaitoje fiksuojama tokia informacija:

7.2.1. Dalyvio vardas, pavardė, asmens kodas ir adresas;

7.2.2. pensijų įmokų užskaitymo į Pensijų fondo sąskaitą data, Pensijų fondo vieneto vertė ir konvertuojamų Pensijų fondo vienetų skaičius;

7.2.3. visas Dalyvio turimas Pensijų fondo vienetų skaičius.

7.3. Į Pensijų fondo sąskaitą pervestos Dalyvio piniginės lėšos (pensijų įmokos, iš kito pensijų fondo pervestos Dalyvio lėšos) konvertuojamos į Pensijų fondo vienetus. Dalyvio dalis Pensijų turte nustatoma pagal Dalyvio Pensijų sąskaitoje įrašytų Dalyviui priklausančių Pensijų fondo vienetų skaičių.

7.4. Už pervestas lėšas Dalyviui apskaičiuojamų Pensijų fondo vienetų skaičius nustatomas pagal formulę:

$$PVS = \frac{PPL - A}{PVV},$$

kur:

PVS – Pensijų fondo vienetų skaičius;

PPL – į Pensijų fondo sąskaitą Dalyvio naudai pervestos piniginės lėšos;

A – Taisyklių 10.2.1 papunktyje nustatyti atskaitymai;

PVV – pinigų į Pensijų fondo sąskaitą užskaitymo dienos Pensijų fondo vieneto vertė.

7.5. Pensijų fondo vienetų skaičius apvalinamas pagal matematinės taisyklės iki 4 skaičių po kablelio.

7.6. Pensijų sąskaitą tvarko Valdymo įmonė elektroniniu būdu, užtikrindama Pensijų sąskaitoje esančios informacijos apsaugą ir konfidencialumą.

7.7. Pervestos į Pensijų fondo sąskaitą Dalyviui priklausančios lėšos į Pensijų fondo vienetus konvertuojamos pinigų į Pensijų fondo sąskaitą užskaitymo dienos Pensijų fondo vieneto verte, ne vėliau kaip kitą darbo dieną po piniginių lėšų gavimo į Pensijų fondo sąskaitą dienos.

7.8. Valdymo įmonė uždaro Dalyvio Pensijų sąskaitą pasibaigus Dalyvio dalyvavimui Pensijų fonde ir išmokėjus sukauptas lėšas šių Taisyklių nustatyta tvarka.

8. Pensijų fondo vienetų konvertavimas į pinigus ir pinigų pervedimas

8.1 Valdymo įmonė konvertuoja Dalyvio Pensijų fondo vienetus į pinigus:

8.1.1. Dalyviui perėjus į kitą Valdymo įmonės valdomą pensijų fondą; šiuo atveju Pensijų fondo vienetai konvertuojami ir pinigai pervedami į naują Dalyvio pensijų sąskaitą kitą darbo dieną po naujos pensijų kaupimo sutarties sudarymo;

8.1.2. Dalyviui perėjus į kitos valdymo įmonės valdomą pensijų fondą; šiuo atveju Pensijų fondo vienetai konvertuojami ir pinigai pervedami į kitos valdymo įmonės valdomo pensijų fondo piniginių lėšų sąskaitą kitą darbo dieną po pranešimo apie naujos pensijų kaupimo sutarties sudarymą gavimo iš kitos valdymo įmonės;

8.1.3. atsiradus Dalyvio teisei į pensijų išmoką; šiuo atveju Pensijų fondo vienetai konvertuojami ir pinigai pervedami išmokų sutartyje nustatyta tvarka ir terminais;

8.1.4. Dalyviui mirus; šiuo atveju Pensijų fondo vienetai konvertuojami ir pinigai pervedami į Dalyvio įpėdinių nurodytas sąskaitas ne vėliau kaip kitą darbo dieną nuo įpėdinių, turinčių teisę paveldėti šį Dalyvio turtą, kreipimosi į Valdymo įmonę ir jų asmens tapatybės dokumentų ir paveldėjimo teisės liudijimų pateikimo Valdymo įmonei.

8.1.5. Dalyviui nutraukus Pensijų kaupimo sutartį, nepereinant į kitą pensijų fondą; šiuo atveju Pensijų fondo vienetai konvertuojami ir pinigai pervedami į Dalyvio nurodytą sąskaitą ne vėliau kaip kitą darbo dieną po Pensijų kaupimo sutarties nutraukimo.

8.2. Gavus atitinkamą dokumentą ar įvykus atitinkamam juridiniam įvykiui, Pensijų fondo vienetai į pinigines lėšas konvertuojami dieną, kuri yra ne vėlesnė negu kita darbo diena po atitinkamų dokumentų gavimo ar atitinkamo juridinio įvykio dienos, tos dienos Pensijų fondo vieneto verte. Pervedamų piniginių lėšų suma apskaičiuojama pagal formulę:

$$PPLS = (PVS * PVV) - PA,$$

kur:

PPLS – pervedamų piniginių lėšų suma;

PVS – Dalyvio turimų Pensijų fondo vienetų skaičius;

PVV – konvertavimo dienos Pensijų fondo vieneto vertė

PA - Taisyklių 10 straipsnyje nurodyti atskaitymai.

9. Pensijų fondo investavimo strategija ir finansinės rizikos. Investicijų apribojimai. Specializacija geografinėje zonoje, pramonės šakoje

9.1. Pensijų fondo investavimo strategija remiasi prielaida, pagrįsta daugelio Dalyvių ilgalaikiu investavimo horizontu, todėl iki **50 procentų** Pensijų fondo grynujų aktyvų lėšų gali būti investuojama akcijų rinkose, prisimant su tuo susijusią riziką, ir siekiant aukštesnio pelningumo ilgu laikotarpiu. Didesnį tikėtiną akcijų rinkų pelningumo svyravimą siekiama atsverti vidutiniškai stabilesnį pelningumą generuojančiomis investicijomis, kaip kad vyriausybės perleidžiamaisiais skolos vertybiniais popieriais, kredito įstaigų ir kitų bendrovių perleidžiamaisiais skolos vertybiniais popieriais, indėliais ir pan. Investuojant specializacija geografinėje zonoje ar pramonės šakoje nebus taikoma.

9.2. Pensijų fondo investicijas gali sudaryti:

9.2.1. perleidžiamieji vertybiniai popieriai, pinigų rinkos priemonės, kuriomis prekiaujama pripažintose ir visuomenei prieinamose reguliuojamose rinkose, veikiančiose Europos Sąjungos valstybėje;

9.2.2. perleidžiamieji vertybiniai popieriai, pinigų rinkos priemonės, kuriomis prekiaujama pripažintose ir visuomenei prieinamose reguliuojamose rinkose, veikiančiose pagal nustatytas taisykles, esančias šalyse, kurios priklauso Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijai¹;

9.2.3. perleidžiamieji vertybiniai popieriai, pinigų rinkos priemonės, kuriomis prekiaujama pripažintose ir visuomenei prieinamose reguliuojamose rinkose, veikiančiose ne Europos Sąjungos valstybėje, kuri yra nurodyta Pensijų fondo taisyklėse²;

9.2.4. išleidžiami nauji perleidžiamieji vertybiniai popieriai, jeigu emisijos sąlygose yra numatytas įsipareigojimas įtraukti šiuos vertybinius popierius į prekybą reguliuojamoje rinkoje ir jeigu bus įtraukta į prekybą ne vėliau kaip per 1 metus nuo išleidimo (jei tokia rinka yra nurodyta 9.2.1, 9.2.2 ir 9.2.3. papunkčiuose);

9.2.5. pinigų rinkos priemonės, kurios nėra įtrauktos į prekybą reguliuojamoje rinkoje, tuo atveju jeigu tų priemonių emitentas ir emisija yra reguliuojami siekiant apsaugoti investuotojus ir jų santaupas ir jeigu tos priemonės atitinka LR teisės aktų nustatytus reikalavimus;

9.2.6. investiciniai vienetai ir akcijos kolektyvinio investavimo subjektų, atitinkančių LR teisės aktų nustatytus reikalavimus;

9.2.7. indėliai ne ilgesniam kaip 12 mėnesių terminui, kuriuos galima atsiimti pareikalavus ir kurie yra kredito įstaigose, kurių registruota buveinė yra Europos Sąjungos valstybėje arba kitoje valstybėje, kurioje riziką ribojanti priežiūra yra ne mažesnė kaip Europos Sąjungoje;

9.2.8. išvestinės finansinės priemonės, skirtos Pensijų fondo rizikai valdyti;

9.2.9. Pensijų turtas gali būti investuojamas rizikos kapitalo rinkose, jeigu subjektas, įskaitant kolektyvinio investavimo subjektus, per kurį investuojama, atitinka šias sąlygas:

9.2.9.1. vykdoma subjekto ir (ar) jo valdytojo priežiūra arba yra įtvirtinti kiti priežiūros institucijai priimtini adekvačią subjekto kontrolę užtikrinantys instrumentai;

9.2.9.2. nuostoliai, kuriuos Pensijų fondas gali patirti turėdamas subjekto finansines priemones, yra ne didesni negu už juos sumokėta pinigų suma;

9.2.9.3. jeigu subjektas yra prižiūrimas priežiūros institucijos, priežiūros institucija dvišalio susitarimo pagrindu bendradarbiauja su atitinkama užsienio valstybės priežiūros institucija, kai ši valstybė nėra valstybė narė arba Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos narė.

9.2.10. kiti finansiniai instrumentai numatyti teisės aktuose.

9.3. Papildomai laikomasi visų įstatymuose ir teisės aktuose nustatytų diversifikavimo ir kitokių investavimo apribojimų. Pensijų fondo investicijų portfelis 6 mėnesius nuo priežiūros institucijos pritarimo šioms Taisyklėms dienos gali neatitikti šiame punkte numatytų apribojimų.

9.4. Pensijų fondas investuos lėšas įvairiomis valiutomis.

9.5. Investuojant Pensijų fondo turtą yra susiduriama su įvairiomis finansinėmis rizikomis ir siekiant sumažinti jų poveikį Pensijų fondo veiklai jos bus atitinkamai kontroliuojamos.

9.6. Finansinės rizikos, su kuriomis gali būti susiduriama investuojant Pensijų fondo turtą:

9.6.1. Kredito rizika – rizika patirti nuostolius dėl perleidžiamųjų skolos vertybinių popierių emitento nesugebėjimo įvykdyti savo skolinius įsipareigojimus. Siekiant sumažinti kredito riziką, dalis Pensijų fondo lėšų bus investuojamos į žemos rizikos perleidžiamuosius skolos vertybinius popierius;

9.6.2. Palūkanų normos rizika – rizika patirti nuostolius dėl nepalankių palūkanų pokyčių, kurie gali turėti įtakos perleidžiamųjų skolos vertybinių popierių kainoms. Siekiant sumažinti palūkanų normų riziką, formuojant Pensijų fondo turtą sudarančių perleidžiamųjų skolos vertybinių popierių portfelį gali būti atsižvelgiama į Pensijų fondo Dalyvių vidutinę sutarties trukmę;

9.6.3. Valiutos kurso rizika – rizika patirti nuostolius dėl nepalankaus užsienio valiutos kurso pokyčio, kuris sąlygoja neigiamą turto, laikomo ta užsienio valiuta, pokytį. Siekiant sumažinti valiutų kurso pokyčių riziką dalis lėšų bus investuojama fondo valiuta;

9.6.4. Akcijų kainos rizika – rizika patirti nuostolius dėl nepalankių akcijų kainų svyravimų. Akcijų kainos rizika mažinama užtikrinant Taisyklėse ir įstatymuose numatytą diversifikavimo ir kitų apribojimų vykdymą;

9.6.5. Rinkos likvidumo rizika – rizika patirti nuostolius dėl mažo rinkos likvidumo, kuris neleidžia parduoti perleidžiamuosius vertybinius popierius norimu laiku ir už norimą kainą, arba apskritai atima galimybę parduoti turimą turtą (investiciją). Siekiant sumažinti rinkos likvidumo riziką bus investuojama tiksliai į tuos perleidžiamuosius vertybinius popierius, kurie kotiruojami pripažintose pasaulio rinkose arba kurių kainą reguliariai skelbia visuotinės informavimo priemonės;

9.6.6. Sandorio šalies rizika – rizika patirti nuostolius dėl sandorio šalies nesugebėjimo įvykdyti savo finansinius įsipareigojimus, kurie buvo prisiimti sudarant sandorį. Siekiant sumažinti sandorio šalies riziką, Valdymo įmonė sudarys sandorius daugiausia su žemos rizikos (investicinio reitingo) kredito įstaigomis ar finansų įstaigomis, o jų nesant, su patikimais partneriais, besispecializuojančiais atitinkamoje srityje;

9.6.7. Atsiskaitymų rizika – rizika patirti nuostolius, kai atsiskaitymo už sandorį metu sandorio šalis dėl tam tikrų priežasčių negali pervesti atitinkamų lėšų ar vertybinių popierių. Siekiant sumažinti atsiskaitymų riziką, prekybinėje

¹Australijos (Australijos VP birža); Čilės (Santjago VP birža); Japonijos (Tokijo VP birža, Osakos VP birža); Jungtinių Amerikos Valstijų (Amerikos akcijų birža (Amex), Čikagos pasirinkimo sandorių birža (Chicago Board of Options Exchange, CBOE), Čikagos prekių birža (Chicago Mercantile Exchange, CME), Niujorko akcijų birža (NYSE), National Association of Securities Dealers, Inc. (NASDAQ), Chicago Board of Trade, JAV Vyriausybės vertybinių popierių rinka, organizuota pirminių dilerių ir reguliuojama Niujorko Federalinių rezervų banko; Kanados (Toronto VP birža); Korėjos (Seulo VP birža); Norvegijos (Oslo VP birža); Šveicarijos (Šveicarijos VP birža, Ciuricho VP birža, Ženevos VP birža, Bazelio VP birža); Islandijos (Islandijos VP birža); Izraelio (Tel Avivo VP birža); Meksikos (Meksiko VP birža); Naujosios Zelandijos (Naujosios Zelandijos VP birža); Turkijos, (Stambulo VP birža).

² Buenos Aires vertybinių popierių birža (Argentina), Panamos vertybinių popierių birža (Panama), Rio de Žaneiro vertybinių popierių birža, San Paulo vertybinių popierių birža (Brazilija), Johanesburgo vertybinių popierių birža (Pietų Afrikos Respublika), Honkongo vertybinių popierių birža (Honkongas), Kuala Lumpuro vertybinių popierių birža (Malaizija), Tailando vertybinių popierių birža (Tailandas), Singapūro vertybinių popierių birža (Singapūras), Nacionalinė Indijos vertybinių popierių birža (Indija), Tel Avivo vertybinių popierių birža (Izraelis), Zagrebo vertybinių popierių birža (Kroatija), Bukarešto vertybinių popierių birža (Rumunija), Bulgarijos vertybinių popierių birža (Bulgarija), Maskvos vertybinių popierių birža, Rusijos birža (Rusija), Ukrainos vertybinių popierių birža (Ukraina)

veikloje daugiausia bus naudojamosi mokėjimų agento paslaugomis, arba prekybinė veikla bus vykdoma organizuotose rinkose, kuriose atsiskaitymams taikomi visuotinai pripažinti principai.

9.7. Akcijų kainos, palūkanų normų, valiutos kurso, kredito rizikos gali būti valdomos naudojant išvestines finansines priemones: apsigėitimo, ateities, pasirinkimo ir išankstinius sandorius. Akcijų kainos rizika taip pat gali būti valdoma sudarant akcijų indeksų ateities sandorius, jeigu pastebima pakankama atitinkamo akcijų indekso koreliacija su Pensijų fondo investicijų dalimi.

9.8. Pensijų fondo vieneto pokytis yra lyginamas su lyginamuoju indeksu, kuris pasirenkamas vadovaujantis galiojančiais teisės aktais ir tvirtinamas Valdymo įmonės valdyboje. Pensijų fondo Dalyviai su lyginamojo indekso sudarymo tvarka gali susipažinti darbo dienomis nuo 8 val. 30 min. iki 15 val. Valdymo įmonės buveinėje Konstitucijos pr. 21A, Vilniuje, bei Luminor bank AS Lietuvos skyriaus klientų aptarnavimo padaliniuose. Taip pat interneto svetainėje www.luminor.lt skelbiama:

- (i) lyginamųjų indeksų sudėtys;
- (ii) sudėtinį lyginamąjį indeksą sudarančių indeksų svorių pasirinkimo pagrindimas;
- (iii) linijinė diagrama, vaizduojanti perskaiciuotų vieneto verčių ir lyginamojo indekso reikšmių dinamiką nuo lyginamojo indekso skaičiavimo pradžios.

9.9. Valdymo įmonė Dalyviams negarantuoja Pensijų fondo pajamingumo.

10. Mokesčiai, išskaičiuojami iš Pensijų turto

10.1. iš Pensijų turto išskaičiuojami:

10.1.1. mokestis Valdymo įmonei už Pensijų fondo valdymą;

10.1.2. mokestis Depozitoriumui;

10.1.3. mokesčiai ir išlaidos, išskaičiuojamos dalyvavimo Pensijų fonde baigties atveju;

10.1.4. kitos išlaidos, dengiamos iš Pensijų turto.

10.2. Mokestis Valdymo įmonei už Pensijų fondo valdymą susideda iš:

10.2.1. pradinio Pensijų turto valdymo mokesčio, kuris išskaičiuojamas iš kiekvienos naujai įmokamos pensijų įmokos ir kurio maksimalus dydis yra 1.0 procento nuo pervedamos pensijų įmokos. Pradinio Pensijų turto valdymo mokesčio dydis gali būti skirtingas priklausomai nuo įmokos dydžio ir (arba) susitarimo su Dalyvio(-ių) darbdaviu. Tuo atveju, jeigu Dalyvis pereina į Pensijų fondą iš kito Valdymo įmonės valdomo pensijų fondo ar kitos valdymo įmonės valdomo pensijų fondo, nuo iš kito Valdymo įmonės valdomo pensijų fondo ar kitos valdymo įmonės valdomo pensijų fondo pervedamų Dalyvio piniginių lėšų pradinis valdymo mokestis neišskaičiuojamas;

Kai į Pensijų fondą įmokas savo darbuotojų (Dalyvių) naudai perveda darbdavys, pradinis Pensijų turto valdymo mokestis, išskaičiuojamas nuo pensijų įmokos mokamos tiek darbdavio už darbuotoją (Dalyvį), tiek mokamos paties Dalyvio, nustatomas atskiru susitarimu tarp Valdymo įmonės ir Dalyvių darbdavio. Šis mokestis priklausys nuo kaupime dalyvaujančių darbuotojų (Dalyvių) skaičiaus ir kitų aplinkybių, tačiau bet kuriuo atveju neviršys Taisyklių 10.2.1 punkte nustatytos maksimalios pradinio Pensijų turto valdymo mokesčio ribos;

10.2.2. metinio Pensijų turto valdymo mokesčio, kuris išskaičiuojamas iš Pensijų turto ir kurio maksimalus dydis yra 1.0 procento nuo vidutinės metinės Pensijų fondo grynujų aktyvų vertės. Pensijų turto valdymo mokestis priskaičiuojamas už kiekvieną kalendorinę dieną ir kartą per mėnesį atskaitomas nuo Pensijų turto. Pensijų turto valdymo mokestis už vieną dieną skaičiuojamas Pensijų turto valdymo mokestį padalinant iš faktinio metų kalendorinių dienų skaičiaus keturių skaičių po kablelio tikslumu.

10.3. Tikslus pradinio Pensijų turto valdymo ir metinio Pensijų turto valdymo mokesčių dydžius, nustato Valdymo įmonės valdyba. Informacija Dalyviams apie maksimalius valdymo mokesčių dydžius pateikiama tinklapyje (www.luminor.lt).

10.4. Mokestis Depozitoriumui yra ne didesnis kaip 0,20 procento nuo vidutinės metinės Pensijų fondo grynujų aktyvų vertės. Depozitoriumo mokestis yra metinis. Jis priskaičiuojamas už kiekvieną kalendorinę dieną ir kartą per mėnesį atskaitomas nuo Pensijų turto ir pervedamas į Depozitoriumo sąskaitą. Depozitoriumo mokestis procentais už vieną kalendorinę dieną skaičiuojamas nustatytą Depozitoriumo mokestį padalinant iš metinio kalendorinių dienų skaičiaus, apvalinant keturių skaičių po kablelio tikslumu.

10.5. Mokesčiai ir išlaidos, išskaičiuojamos dalyvavimo Pensijų fonde baigties atveju:

10.5.1. Dalyvio perėjimas į kitą Valdymo įmonės valdomą pensijų fondą atliekamas nemokamai, nepriklausomai nuo perėjimo dažnumo;

10.5.2. Dalyvio perėjimo į kitos valdymo įmonės valdomą pensijų fondą atveju Valdymo įmonė atskaito su Dalyvio perėjimu susijusias išlaidas, kurios negali būti didesnės negu 0,5 procento nuo Dalyvio vardu į kitą pensijų fondą pervedamų piniginių lėšų sumos, nepriklausomai nuo perėjimo dažnumo. Dalyvio perėjimo į kitos valdymo įmonės valdomą pensijų fondą išlaidas sudaro faktinės Valdymo įmonės išlaidos, susijusios su Pensijų sąskaitos uždarymu ir lėšų pervedimu.

10.6. Kitų išlaidų, dengiamų iš Pensijų turto, sąrašas:

10.6.1. Pensijų fondo sąskaita bei Pensijų fondo interesais sudaromų sandorių faktinės išlaidos pagal sutartis tarpininkams, sudarančios ne daugiau kaip 1 procentą nuo sudarytų sandorių vertės;

10.6.2. išlaidos už bankines paslaugas;

10.6.3. Pensijų fondo audito išlaidos;

10.6.4. bendras maksimalus šiame punkte išvardintų išlaidų dydis negali viršyti 1.5 procento per vienerius finansinius metus nuo Pensijų fondo grynujų aktyvų vertės.

10.7. Valdymo įmonė iš Pensijų turto nedengia jokių kitų išlaidų bei neišskaičiuoja jokių kitų atskaitymų, išskyrus atvejus, numatytus šiame straipsnyje. Taisyklėse numatyti maksimalūs atskaitymų dydžiai negali būti viršijami, tačiau jie gali būti mažesni. Išskaičiuoti atskaitymai tampa Valdymo įmonės nuosavybe.

11. Ataskaitų Pensijų fondo Dalyviams ir kitos informacijos pateikimo tvarka. Pranešimų Valdymo įmonei pateikimo tvarka

11.1. Valdymo įmonė ne vėliau kaip per 5 mėnesius po ataskaitinių finansinių metų pabaigos informuoja Dalyvį apie jo Pensijų sąskaitoje apskaičiuoto Pensijų turto dydį (į Pensijų sąskaitą įrašytų Pensijų fondo vienetų skaičių, jų vertę), sumokėtų pensijų įmokų dydį (nurodant įmokų mokėtoją (-us)), grynąją metinę Pensijų fondo investicinę gražą, išskaitytų atskaitymų dydį. Valdymo įmonė Dalyviui skirtame metiniame pranešime privalo nurodyti vietas, kuriose Dalyvis gali susipažinti su Pensijų fondo, kuriame jis kaupia pensijų įmokas, ir Valdymo įmonės periodinėmis ataskaitomis.

11.2. Dalyviui pateikus raštišką prašymą, Valdymo įmonė teikia jam periodines ataskaitas skirtas Pensijų fondo Dalyviams ir visuomenei, informuojančias apie pagrindinius ataskaitinio laikotarpio įvykius, bei Pensijų fondo taisykles.

11.3. Valdymo įmonė Dalyvio pageidavimu privalo suteikti teisingą ir išsamią informaciją apie Pensijų sąskaitoje sukaupto turto dydį bei pensijų įmokų mokėjimą, Valdymo įmonės ir Pensijų fondo auditoriaus išvadas, investavimo galimybių pasirinkimą, dabartinį investicijų portfelį bei su investicijomis susijusias rizikas ir sąnaudas. Šią informaciją Valdymo įmonė turi teisę teikti Dalyviui ir savo iniciatyva.

11.4. Kiekvieną darbo dieną Pensijų fondo vieneto vertė už praėjusią darbo dieną skelbiama tinklalapyje www.luminor.lt.

11.5. Dalyvis bet kada turi teisę kreiptis į Valdymo įmonę dėl Taisyklių bei 11.2. ir 11.3. punkte numatytų ataskaitų kopijų išdavimo. Kopijos išduodamos Valdymo įmonės buveinės adresu Dalyviui apmokėjus mokestį, neviršijantį kopijų pagaminimo sąnaudų.

11.6. Taisyklių 11.1 punkte nurodyta informacija kiekvienam Dalyviui pateikiama Dalyvio pensijų kaupimo sutartyje pasirinktu būdu, o tuo atveju jei Dalyvis yra sudaręs sutartį dėl naudojimosi banko paslaugomis internete su Luminor bank AS Lietuvos skyriumi, papildomai pateikiama internetinės bankininkystės priemonėmis. Taisyklių 17.3. punkte nurodyta informacija bei kiti Valdymo įmonės pranešimai teikiami Dalyviui rašytine forma, pranešimą išsiunčiant elektroniniu paštu arba paštu. Informacijos pateikimo būdas nustatomas pensijų kaupimo sutartyje, nebent Dalyvis ir Valdymo įmonė raštu, internetinės bankininkystės priemonėmis arba elektroniniu paštu susitaria kitaip.

11.7. Jei pensijų kaupimo sutartyje informacijos pateikimo būdas neapertas, informacija pateikiama pranešimą siunčiant elektroniniu paštu, o jeigu Pensijų kaupimo sutartyje jis nenurodytas – paštu Dalyvio gyvenamosios vietos adresu, nurodytu pensijų kaupimo sutartyje. Dalyvis turi teisę bet kada raštu, internetinės bankininkystės priemonėmis arba elektroniniu paštu kreiptis dėl kitokios informacijos pateikimo pagal šį Taisyklių punktą tvarkos.

11.8. Informacija apie Valdymo įmonės ir (arba) Depozitoriumo rekvizitų pasikeitimą skelbiama interneto svetainėje www.luminor.lt

11.9. Visi pranešimai Valdymo įmonei yra įteikiami raštu pranešimą siunčiant paštu Valdymo įmonės adresu arba pranešimą įteikiant asmeniškai Valdymo įmonės darbuotojui, jei Taisyklės nenustato kitaip Pranešimo gavimo diena laikoma ta diena, kurią Valdymo įmonė faktiškai gavo pranešimą.

12. Perėjimas į kitą Valdymo įmonės valdomą pensijų fondą

12.1. Dalyvis turi teisę bet kada pereiti į kitą Valdymo įmonės valdomą savanoriško kaupimo pensijų fondą. Dalyviui sudaroma nauja pensijų kaupimo sutartis kito Valdymo įmonės valdomo savanoriško kaupimo pensijų fondo taisyklių nustatyta tvarka.

12.2. Dalyviui priklausanti Pensijų turto dalis, išreikšta Pensijų fondo vienetais, konvertuojama į pinigus ir pervedama į kito Valdymo įmonės valdomo savanoriško pensijų kaupimo fondo sąskaitą Taisyklių 8 straipsnio nustatyta tvarka.

12.3. Dalyviui pereinant į kitą Valdymo įmonės valdomą pensijų fondą neišskaičiuojami Taisyklių 10.5. punkte nurodyti mokesčiai bei išlaidos.

13. Perėjimas į kitos valdymo įmonės valdomą pensijų fondą

13.1. Dalyvis turi teisę bet kada pereiti į kitos valdymo įmonės valdomą pensijų fondą.

13.2. Dalyvis, norintis pereiti į kitos valdymo įmonės valdomą pensijų fondą, privalo pateikti Valdymo įmonei raštišką pranešimą dėl Pensijų kaupimo sutarties nutraukimo ir perėjimo į kitos valdymo įmonės valdomą pensijų fondą bei pensijų kaupimo sutarties, sudarytos su kita valdymo įmone, kopiją.

13.3. Valdymo įmonė, gavusi raštišką pranešimą nutraukti Pensijų kaupimo sutartį, per 1 darbo dieną perveda Dalyviui priklausančias pinigines lėšas į Dalyvio nurodytą kitos valdymo įmonės valdomo pensijų fondo piniginių lėšų sąskaitą. Pensijų fondo vienetai į pinigines lėšas konvertuojami Taisyklių 8 punkte nurodyta tvarka. Nuo pervedamų piniginių lėšų skaičiuojami Taisyklių 10.5 nurodyti atskaitymai.

14. Pensijų kaupimo sutarties nutraukimas, nepereinant į kitą pensijų fondą

14.1. Dalyviui draudžiama nutraukti Pensijų kaupimo sutartį, nepereinant į kitą pensijų fondą, anksčiau nei jam sukaks pensinis amžius, kuris yra 5 metais mažesnis už nustatytą valstybinei socialinio draudimo senatvės pensijai gauti, išskyrus teisės aktuose ir šiose Taisyklėse nustatytas išimtis.

14.2. Dalyvis norėdamas nutraukti Pensijų kaupimo sutartį Valdymo įmonei pateikia Dalyvio rašytinį pranešimą dėl Pensijų kaupimo sutarties nutraukimo, nepereinant į kitą pensijų fondą.

14.3. Valdymo įmonė, gavusi raštišką pranešimą nutraukti Pensijų kaupimo sutartį, per 1 darbo dieną perveda Dalyviui priklausančias pinigines lėšas į Dalyvio nurodytą piniginių lėšų sąskaitą. Pensijų fondo vienetai į pinigines lėšas konvertuojami Taisyklių 8 punkte nurodyta tvarka.

15. Depozitoriumas

15.1. Pensijų fondo turtas saugomas Depozitoriume.

15.2. Valdymo įmonė su Depozitoriumu sudaro sutartį, kurioje numatytos Taisyklių 15.4. punkte nurodytos Depozitoriumo pareigos ir 15.5 punkte nurodytos Depozitoriumo teisės.

15.3. Atlygimo už Depozitoriumo paslaugas dydis ir mokėjimo tvarka nustatoma Valdymo įmonės sutartyje su Depozitoriumu. Atlyginimas mokamas iš Pensijų turto. Atlyginimas už Depozitoriumo paslaugas negali būti didesnis, negu nustatyta Taisyklėse.

15.4. Depozitoriumas privalo:

15.4.1. veikti Dalyvių naudai;

15.4.2. užtikrinti, kad Pensijų fondo vieneto vertė būtų skaičiuojama pagal teisės aktų ir Taisyklių reikalavimus;

15.4.3. vykdyti Valdymo įmonės nurodymus, jeigu jie neprieštarauja teisės aktų ir Taisyklių reikalavimams;

15.4.4. užtikrinti, kad atlyginimas už perleistą Pensijų turtą per nustatytą laiką būtų pervestas į Pensijų fondo sąskaitą;

15.4.5. užtikrinti, kad Pensijų turtas būtų naudojamas pagal teisės aktų ir Taisyklių reikalavimus;

15.4.6. atsakyti už žalą, padarytą Dalyviams ar Valdymo įmonei dėl to, kad jis neatliko savo pareigų ar netinkamai jas atliko;

15.4.7. apie visus pastebėtus teisės aktų ar Taisyklių pažeidimus raštu pranešti Valdymo įmonės valdybai ir priežiūros institucijai;

15.4.8. vykdyti kitas teisės aktais ir sutartimi priskirtas pareigas.

15.5. Depozitoriumas turi teisę:

15.5.1. iš Valdymo įmonės gauti visą informaciją, reikalingą jo funkcijoms vykdyti;

15.5.2. gauti atlyginimą už savo paslaugas.

15.6. Valdymo įmonės valdybos sprendimu bei esant priežiūros institucijos išankstiniam leidimui, Depozitoriumas gali būti keičiamas:

15.6.1. siekiant sumažinti Depozitoriumo teikiamų paslaugų kaštus;

15.6.2. siekiant efektyvesnio Pensijų fondo turto administravimo;

15.6.3. Depozitoriumui netekus teisės teikti depozitoriumo paslaugas;

15.6.4. esant kitoms svarbioms priežastims.

15.7. Jeigu Depozitoriumas nesilaiko teisės aktų reikalavimų, nevykdo savo įsipareigojimų ar netinkamai juos vykdo, priežiūros institucija, siekdama užtikrinti Dalyvių teises, turi teisę nurodyti Valdymo įmonei nutraukti su Depozitoriumu sudarytą sutartį ir sudaryti naują sutartį su kitu depozitoriumu.

16. Valdymo įmonės teisė dalį savo funkcijų pavesti kitai įmonei ir Valdymo įmonės teisių ir pareigų, atsirandančių iš Pensijų kaupimo sutarčių, perdavimas bei tvarka

16.1. Valdymo įmonė, siekdama efektyvesnio valdymo, teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis turi teisę dalį savo funkcijų, susijusių su Pensijų fondo valdymu, pavesti atlikti kitiems asmenims, turintiems teisę teikti atitinkamas paslaugas. Valdymo įmonė, pavesdama kitam asmeniui atlikti dalį savo funkcijų, privalo imtis visų būtinų priemonių, kad būtų išvengta nepateisinamos veiklos rizikos. Įstatymų nustatyta tvarka Valdymo įmonei leista pavesti atlikti kitiems asmenims šias savo funkcijas:

16.1.1. Pensijų kaupimo sutarčių sudarymas, atstovaujant Valdymo įmonei;

16.1.2. Pensijų sąskaitų tvarkymas;

16.1.3. Pensijų sąskaitų atidarymas Dalyviams;

16.1.4. pensijų įmokų konvertavimas į Pensijų fondo vienetus ir atvirkščiai;

16.1.5. kitas funkcijas, kurias pagal teisės aktus Valdymo įmonė turi teisę pavesti atlikti kitiems asmenims.

16.2. Valdymo įmonė turi teisę perduoti kitai valdymo įmonei teises ir pareigas, atsirandančias iš Pensijų kaupimo sutarčių, tik gavusi priežiūros institucijos leidimą.

16.3. Valdymo įmonė privalo perduoti teises ir pareigas, atsirandančias iš Pensijų kaupimo sutarčių, kitai valdymo įmonei šiais atvejais:

16.3.1. teismui priėmus sprendimą likviduoti Valdymo įmonę;

16.3.2. prieš pradėdama savanorišką likvidavimo procedūrą;

16.3.3. kai Valdymo įmonei iškelta bankroto byla;

16.3.4. priežiūros institucijai pritaikius poveikio priemonę įpareigoti Valdymo įmonę perduoti teises ir pareigas, atsirandančias iš Pensijų kaupimo sutarčių, kitai valdymo įmonei;

16.3.5. kai panaikinamas Valdymo įmonės veiklos licencijos galiojimas;

16.3.6. kai sustabdomas Valdymo įmonės veiklos licencijos galiojimas.

16.4. Valdymo įmonė apie ketinimą perduoti teises ir pareigas, atsirandančias iš Pensijų kaupimo sutarčių, privalo informuoti Dalyvius priežiūros institucijos nustatyta tvarka ir terminais. Šioje dalyje nurodytą informaciją apie atitinkamą sprendimą Valdymo įmonė privalo skelbti ir savo interneto svetainėje.

16.5. Perduodant Valdymo įmonės teises ir pareigas, atsirandančias iš Pensijų kaupimo sutarčių, Dalyvis turi teisę iki šių teisių ir pareigų perdavimo per 3 mėnesius nuo informacijos apie sprendimą perduoti teises ir pareigas, atsirandančias iš Pensijų kaupimo sutarčių, išsiuntimo jam dienos, pats pereiti į kitą savo pasirinktą pensijų fondą nedarant jokių atskaitymų arba nutraukti Pensijų kaupimo sutartį ir pabaigti dalyvavimą pensijų fonde.

17. Taisyklių ir Pensijų kaupimo sutarties pakeitimo bei informavimo apie esminius Pensijų fondo taisyklių pakeitimus tvarka

17.1. Taisyklės keičiamos Valdymo įmonės valdybos sprendimu. Taisyklių pakeitimus tvirtina priežiūros institucija.

17.2. Taisyklių pakeitimai įsigalioja praėjus 30 dienų nuo jų patvirtinimo priežiūros institucijoje. Įsigalioję Taisyklių pakeitimai yra privalomi visiems Dalyviams.

17.3. Valdymo įmonė privalo Taisyklių 11.6 punkte nustatyta forma ir tvarka informuoti kiekvieną Dalyvį apie Taisyklių pakeitimus ne vėliau kaip prieš 20 dienų iki pakeitimų įsigaliojimo.

17.4. Teisės aktų ir Pensijų fondo taisyklių nustatyta tvarka pakeitus Pensijų fondo taisykles laikoma, kad be atskiro šalių susitarimo pakeistos ir atitinkamos Pensijų kaupimo sutarties nuostatos. Apie tokius Pensijų kaupimo sutarčių pakeitimus Valdymo įmonė visus Dalyvius informuoja Taisyklių 17.3 punkto nustatyta tvarka kartu su pranešimu apie Taisyklių pakeitimus.

17.5. Teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis Valdymo įmonė apie visus esminius Dalyvių interesams turinčius įtakos Pensijų fondo taisyklių pakeitimus privalo raštu pranešti kiekvienam Dalyviui ne vėliau kaip prieš 1 mėnesį iki Pensijų fondo taisyklių pakeitimų įsigaliojimo. Ar Taisyklių pakeitimas yra esminis vertina ir sprendžia Valdymo įmonė, be kita ko atsižvelgdama į teisės aktų reikalavimus.

17.6. Taisyklėse esančios informacijos atnaujinimui nėra taikomi šio straipsnio 17.1 ir 17.3 punktuose nustatyti reikalavimai gauti priežiūros institucijos patvirtinimą ir raštu pranešti Dalyviams apie Taisyklių pakeitimus, Atvejus, kurie yra laikomi Taisyklėse pateiktos informacijos atnaujinimu, nustato priežiūros institucija.

17.7. Valdymo įmonė neprivalo informuoti Dalyvių apie esminius Taisyklių pakeitimus, jeigu šie pakeitimai daromi dėl pasikeitusių Lietuvos Respublikos teisės aktų nuostatų.

18. Pensijų fondų jungimo tvarka

18.1. Valdymo įmonė turi teisę įvykdyti jos valdomų pensijų fondų jungimą (sujungimo arba prijungimo būdu) tik gavusi išankstinį priežiūros institucijos leidimą.

18.2. Draudžiama jungti papildomo savanoriško pensijų kaupimo fondą (fondus) su valstybinio socialinio draudimo įmokos dalies kaupimo pensijų fondu (fondais).

18.3. Po jungimo pasibaigusio pensijų fondo auditorius turi patvirtinti:

18.3.1. turto ir įsipareigojimų, atsirastųjų šių Taisyklių 18.12 punkte nurodytą pensijų fondo vienetų konvertavimo santykio apskaičiavimo dieną, vertinimo kriterijus;

18.3.2. pensijų fondo vienetų konvertavimo santykio apskaičiavimo metodą ir faktinį pensijų fondo vienetų konvertavimo santykį, nustatytą šių Taisyklių 18.12 punkte nurodytą pensijų fondo vienetų konvertavimo santykio apskaičiavimo dieną.

18.4. Jungiamų pensijų fondų Valdymo įmonė privalo užtikrinti, kad auditoriaus ataskaitų kopijos būtų nemokamai teikiamos jungiamų pensijų fondų dalyviams jų prašymu.

18.5. Jungiamų pensijų fondų Valdymo įmonė turi pateikti dalyviams pakankamą ir tikslią informaciją apie jungimą, būtina tinkamai įvertinti šio jungimo poveikį dalyvių teisėms, pareigoms ir pensijų turtui, ir sudaryti dalyviams galimybę priimti pagrįstus sprendimus dėl pasinaudojimo šių Taisyklių 18.8 punkte nurodyta teise. Jungiamų pensijų fondų dalyviams teikiamoje informacijoje apie jungimą turi būti pateikta:

18.5.1. jungimo priežastys;

18.5.2. numatomas jungimo poveikis jungiamų pensijų fondų dalyviams, įskaitant, bet neapsiribojant informacija apie visus reikšmingus pasikeitimus, susijusius su investavimo politika ir strategija, išlaidomis, numatomais padariniais, periodinėmis ataskaitomis, galimais veiklos pokyčiais;

18.5.3. laikotarpis, kuriam pasibaigus nebus išleidžiami ir konvertuojami po jungimo pasibaigusio pensijų fondo vienetai;

18.5.4. visos su jungimu susijusios teisės, kurias vykdant jungimą turi pensijų fondų dalyviai, įskaitant, bet neapsiribojant teise gauti papildomos informacijos, teise pareikalavus gauti auditoriaus ataskaitos kopiją ir teise pasinaudoti šių Taisyklių 18.8 punkte nurodyta teise, kartu nurodant terminą, per kurį šia teise galima pasinaudoti;

18.5.5. kiti svarbūs jungimo procedūrų aspektai ir planuojama jungimo užbaigimo data, įskaitant, bet neapsiribojant, kaip dalyviai bus informuoti apie jungimo užbaigimą, taip pat informacija apie ketinimą sustabdyti pensijų fondų vienetų išleidimą ir (ar) konvertavimą siekiant veiksmingo jungimo užbaigimo.

18.6. Informacija apie jungimą jungiamų pensijų fondų dalyviams turi būti pateikiama po to, kai priežiūros institucija suteikia leidimą jungti, bet ne vėliau kaip prieš 3 mėnesius iki paskutinės termino, per kurį dalyviai turi teisę pasinaudoti šių Taisyklių 18.8 punkte nustatyta teise, dienos.

18.7. Per laikotarpį nuo informacijos apie jungimą pateikimo jungiamų pensijų fondų dalyviams dienos iki jungimo užbaigimo dienos Valdymo įmonė privalo šių Taisyklių 18.5 punkte nurodytą informaciją pateikti visiems asmenims, ketinantiems tapti bet kurio iš jungiamų pensijų fondų dalyviais.

18.8. Po jungimo pasibaigusio fondo dalyviai turi teisę pereiti į kitą dalyvio pasirinktą Valdymo įmonės ar kitos valdomą įmonės valdomą pensijų fondą be jokių atskaitymų. Šia teise dalyviai gali pasinaudoti nuo momento, kai yra informuojami apie jungimą. Ši teisė pasibaigia likus 5 darbo dienoms iki šių Taisyklių 18.12 punkte nurodyto pensijų fondų vienetų keitimo santykio apskaičiavimo dienos.

18.9. Nepažeidžiant šių Taisyklių 18.8 punkte nustatytų reikalavimų, priežiūros institucijai reikalaujant arba leidžiant, gali būti laikinai sustabdytas pensijų fondų vienetų išleidimas ir (ar) konvertavimas, jeigu tai būtina siekiant apsaugoti pensijų fondų vienetų savininkų interesus.

18.10. Draudžiama iš jungiamų pensijų fondų turto arba jų dalyvių sąskaita dengti bet kokias su pasirengimu jungimui, jungimo vykdymu ir jungimo užbaigimu susijusias išlaidas, įskaitant teises, konsultacines, administracines ar kitas išlaidas.

18.11. Pensijų fondų jungimas laikomas užbaigtu, kai, konvertavus po jungimo pasibaigusio pensijų fondo vienetus į po jungimo veiksiančio pensijų fondo vienetus, atliekami paskutiniai įrašai asmeninėse dalyvių pensijų sąskaitose.

18.12. Po jungimo pasibaigusio pensijų fondo vienetų konvertavimo į po jungimo veiksiančio pensijų fondo vienetus santykis turi būti nustatytas šių Taisyklių 18.11 punkte nurodytą jungimo užbaigimo dieną.

18.13. Apie jungimo užbaigimą Valdymo įmonė privalo nedelsdama, bet ne vėliau kaip per 5 darbo dienas paskelbti po jungimo veiksiančio pensijų fondo taisyklėse nurodytoje (nurodytose) interneto svetainėje (internetu svetainėje) ir raštu informuoti priežiūros instituciją ir pateikti jai po jungimo pasibaigusio pensijų fondo taisykles ir prašymą pripažinti jas netekusiomis galios.

18.14. Visas po jungimo pasibaigusio pensijų fondo turtas ir įsipareigojimai perleidžiami po jungimo veiksiančiam pensijų fondui. Po jungimo pasibaigusio pensijų fondo dalyviai tampa po jungimo veiksiančio pensijų fondo dalyviais.

18.15. Jungiamų pensijų fondų Valdymo įmonė turi ir kitas pareigas, susijusias su pensijų fondų jungimu, nustatytas teisės aktuose.

19. Pensijų fondo panaikinimo sąlygos ir tvarka

19.1. Pensijų fondas gali būti panaikinamas Valdymo įmonės valdybos arba teismo sprendimu.

19.2. Pensijų fondą Valdymo įmonės valdybos sprendimu galima panaikinti, kai yra bent viena iš šių sąlygų:

19.2.1. Valdymo įmonė yra įvykdžiusi visus įsipareigojimus Pensijų fondo Dalyviams;

19.2.2. visi Pensijų fondo Dalyviai pereina į kitą pensijų fondą;

19.2.3. Valdymo įmonė likviduojama arba reorganizuojama.

19.3. Kai teismas pripažįsta, kad Valdymo įmonė bankrutavo ir priima nutartį likviduoti Valdymo įmonę dėl bankroto, Pensijų fondas, iš kurio atsirandančios Valdymo įmonės teisės ir pareigos, atsirandančios iš Pensijų kaupimo sutarčių, nebuvo perduotos kitai valdymo įmonei iki nutarties likviduoti Valdymo įmonę priėmimo, teismo nutartimi skelbiamas panaikintu.

19.4. Jeigu Dalyvis per 3 mėnesius nuo informacijos apie Valdymo įmonės priimtą sprendimą panaikinti Pensijų fondą išsiuntimo Dalyviui dienos pareiškia norą pereiti į kitos valdymo įmonės valdomą pensijų fondą, į kitą pensijų fondą jis turi būti perkeliamas nedarant jokių atskaitymų.

19.5. Apie sprendimą panaikinti Pensijų fondą Valdymo įmonė ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo šio sprendimo priėmimo dienos turi pranešti Dalyviams, Įmokų mokėtojams ir priežiūros institucijai. Šiame punkte nurodytą informaciją apie atitinkamą sprendimą Valdymo įmonė privalo paskelbti ir savo interneto svetainėje.

19.6. Jeigu Pensijų fondas panaikinamas ir Valdymo įmonės teisės ir įsipareigojimai pagal Pensijų kaupimo sutartį neperduodami kitai valdymo įmonei, panaikinto Pensijų fondo Pensijų turtas padalijamas Dalyviams proporcingai jų Pensijų sąskaitose įrašytų Pensijų fondo vienetų kiekiui pagal jo būklę sprendimo panaikinti Pensijų fondą priėmimo dieną arba pagal jo būklę teismo sprendimo likviduoti bankrutavusią Valdymo įmonę priėmimo dieną. Visas panaikinto Pensijų fondo Pensijų turtas turi būti realizuotas ir su Dalyviais turi būti atsiskaityta už jį gautais pinigais. Panaikinto Pensijų fondo Pensijų turtas turi būti parduodamas reguliuojamoje rinkoje ar aukcione pagal priežiūros institucijos nustatytas taisykles.

19.7. Pensijų fondas laikomas panaikintu, kai priežiūros institucija pripažįsta Pensijų fondo Taisykles netekusiomis galios, o šių Taisyklių 19.3 punkto numatytu atveju – teismo nutarties įsiteisėjimo dieną.